

31.12.2024 33. helluntain jälkeisen viikon tiistai

Päivän epistola

”Sillä se, joka tahtoo rakastaa elämää ja haluaa nähdä hyviä päiviä, hillitköön kielensä pahoista sanoista ja huulensa valhetta puhumasta. Kääntyköön hän pois pahasta ja tehköön hyvää, etsiköön rauhaa ja pyrkiköön siihen. Sillä Herran silmät katsovat hurskaiden puoleen, hänen korvansa kuulevat heidän rukouksensa, mutta Herran kasvot kääntyvät pahantekijöitä vastaan. Kuka voi tehdä teille paha, jos te kiihkeästi pyritte tekemään hyvää? Ja vaikka joutuisittekin kärsimään vanhurskauden tähden, te olette autuaita. ”Älkää heitä pelätkö älkääkä hämmentykö”, vaan pyhittäkää Herra Kristus sydämessänne ja olkaa aina valmiit antamaan vastaus jokaiselle, joka kysyy, mihin teidän toivonne perustuu. Mutta vastatkaa sävyisästi ja kunnioittavasti ja säilyttäkää omatuntonne puhtaana – silloin ne, jotka parjaavat teidän hyvää vaellustanne kristittyinä, joutuvat häpeään juuri siinä, mistä teitä panettelevat. Parempi on tehdä hyvää ja kärsiä, jos niin on Jumalan tahto, kuin kärsiä pahojen tekojen tähden. Kärsihän Kristuskin ainutkertaisen kuoleman syntien tähden, syytön syyllisten puolesta, johdattaakseen teidät Jumalan luo. Hänen ruumiinsa surmattiin, mutta hengessä hänet tehtiin eläväksi. Ja niin hän myös meni ja saarnasi vankeudessa oleville hengille, jotka muinoin eivät totelleet Jumalaa, kun hän Nooan päivinä kärsivällisesti odotti sen ajan, kun arkkia rakennettiin. Vain muutama ihminen, kaikkiaan kahdeksan, pelastui arkissa veden kantamana. Tuon esikuvan mukaisesti teidät pelastaa nyt kaste, ei siksi että te siinä luovuitte saastaisesta elämästä, vaan koska Jumala teki kanssanne hyvän omantunnon liiton. Sen perustuksena on Jeesuksen Kristuksen ylösnousemus, hänen, joka on mennyt taivaaseen ja istuu Jumalan oikealla puolella ja jolle on alistettu enkelit, vallat ja voimat. (1. Piet. 3: 10 – 22)

Tekstin alkuosa on lainaus psalmeista (Ps. 34: 13 – 17), pienin muutoksin. Sen jälkeen kirjoittaja siirtyy käsittelemään kristittyjen vainoamista. ”Tehdä teille paha” tarkoittaa kristillisen uskon heikkenemistä tai loppumista. Vaikka kristittyjä vainotaan, he voivat olla ”autuaita” eli onnellisia. Onnellisuus kumpuaa pelastuksen mahdollisuudesta, pääsystä Jumalan valtakuntaan. ”Älkää heitä pelätkö, älkääkä hämmentykö” on lainausta Jesajan kirjasta (Jes. 8: 12 – 13), missä Herra tarkoittaa Jumalaa. Tässä tekstissä Herra viittaa Kristukseen. ”Antamaan vastaus” ei tässä yhteydessä tarkoita oikeusistuinta.

Sitten teksti käsittelee Kristuksen kärsimystä ja korotusta. Kasteen kautta kristitty pääsee osalliseksi Kristuksen voittoon synnistä. Tässä yhteydessä kirjoittaja toteaa: ”Hänen ruumiinsa surmattiin, mutta hengessä hänet tehtiin eläväksi. Ja niin hän myös meni ja saarnasi vankeudessa oleville hengille”.

Ruumiin surmaaminen korostaa Kristuksen todellista kuolemaa. ”Meni ja saarnasi” tarkoittaa Kristuksen Tuonelaan laskeutumisesta. Lännen kirkon käyttämissä uskontunnustuksissa se mainitaan: ”astui alas tuonelaan / helvettiin” (vrt. Apostolinen ja Athanasiuksen uskontunnustus). Nyt kirjoittaja haluaa osoittaa yhteyden kasteen ja vedenpaisumukseen joutuneen Nooan välillä. Vesi kannatti Nooan rakentamaa arkkia ja Nooa pelastui. Samalla tavoin kaste antaa meille pelastuksen, jos me noudatamme Jumalan tahtoa. Pelastus tulee mahdolliseksi ylösnousseen Kristuksen voimalla.

Todennäköisesti jakeet 18 ja 22 ovat olleet varhainen uskontunnustusteksti tai hymni, johon kirjoittaja on lisännyt jakeet 19 – 21 opetustekstiksi kasteesta. Tekstin alkuosa käsittelee Kristuksen kuolemaa ja loppuosa ylösnousseen Herran taivaaseen astumista.

”Hengessä hänet tehtiin eläväksi. Ja niin hän myös meni ja saarnasi vankeudessa oleville hengille”. Varhaisen kirkon kommentaattorit näkevät tässä ylösnousseen Herran saarnaavan hengille. Tässä tekstissä Kristus kuvataan aktiivisena toimijana: ”hän meni”. Teksti ei mainitse, keitä nämä henget ovat. Ensimmäisinä vuosisatoina luettiin paljon apokryfistä Eenokin kirjaa. Eenokin kirjan mukaan, Eenok Jumalan antaman tehtävän mukaisesti, saarnasi langenneille enkeleille. Nyt ensimmäinen Pietarin kirja antaa Kristukselle tämän saman tehtävän. Näiden langenneiden ruumiittomien voimien valta ihmisiin on tullut päätökseensä. Kristityt kasteen kautta jakavat Kristuksen voiton pahoista hengistä.

Pelastus tulee kasteen kautta. Kaste on tässä vedenpaisumuksen tuhoavan voiman vastakohta. Pelastusta ei tuo luopuminen syntisestä elämästä, vaan Jumalan tekemästä liitosta. Jumala pelastaa, ei ihmisen oma toiminta. Toisaalta ihmisen on vastattava Jumalan toimintaan elämällä oikein.

Päivän evankeliumi

”Sitten Jeesuksen luo tuli saddukeuksia, jotka kieltävät ylösnousemuksen. He esittivät hänelle kysymyksen: ”Opettaja, Mooses on säätänyt näin: ”Jos jonkun veli kuolee ja jättää jälkeensä vaimon mutta ei lasta, tämän miehen tulee ottaa veljensä vaimo ja hankkia jälkeläinen veljelleen. Oli seitsemän veljestä. Vanhin heistä otti vaimon ja kuoli jättämättä jälkeläisiä. Silloin toinen otti lesken, mutta hänkin kuoli jälkeläisiä jättämättä. Samoin kävi kolmannen ja kaikkien seitsemän: heiltä ei jäänyt jälkeläisiä. Viimeisenä kaikista kuoli nainen. Kun he ylösnousemuksen päivänä nousevat kuolleista, kenen vaimo hän silloin on? Hänhän on ollut kaikkien seitsemän vaimo.” Jeesus vastasi heille: ”Te kuljette eksyksissä, ja mistä syystä? Koska ette tunne kirjoituksia ettekä Jumalan voimaa. Kun nousta kuolleista ei oteta vaimoa eikä mennä vaimoksi. Ylösnousseet ovat kuin enkelit

taivaassa. Ja kun nyt puhumme kuolleiden herättämisestä – ettekö ole Mooseksen kirjasta lukeneet kertomusta palavasta pensaasta? Siinä Jumala puhuu Moosekselle ja sanoo: ”Minä olen Abrahamin Jumala, Iisakin Jumala ja Jaakobin Jumala.” Ei hän ole kuolleiden Jumala, vaan elävien. Te olette pahasti eksyksissä.” (Mark. 12: 18 – 27)

Sama evankeliumi löytyy myös Matteukselta (Matt. 22: 23 – 33) ja Luukkaalta (Luuk. 20: 27 – 40).

Koska Mooseksen kirjat eivät puhu ylösnousemuksesta, saddukeukset torjuvat ajatuksen siitä. He torjuivat myös ajatukset enkeleistä tai ruumiittomista hengistä. Heidän tekemänsä kysymys perustuu Mooseksen kirjoihin (5. Moos. 25: 5 – 10). Sen avulla he koettavat tehdä naurunalaiseksi ajatuksen ylösnousemuksesta.

Tämä ansa antaa Jeesukselle mahdollisuuden opettaa ylösnousemuksen luonteesta, joka poikkeaa oleellisesti maanpäällisestä elämästä. Hän myös osoittaa, että Mooseksenkin kirjoissa ajatus ylösnousemuksesta on olemassa (2. Moos. 3: 6, 15 – 16), sillä Jumala on elävien Jumala. Opetus on, että toivo ylösnousemuksen jälkeiseen elämään perustuu Jumalaan, joka voittaa kuoleman ja antaa elämän. Ihmisellä ei ole tässä toiminnassa osallisuutta.

Saddukeukset siis hyväksyivät vain viisi Mooseksen kirjaa ja hylkäsivät kaiken suullisen opetuksen. Vanhan testamentin ne tekstit, jotka puhuvat ylösnousemuksesta, eivät ole Mooseksen kirjoissa (kts. Jes. 25: 8; 26: 19; Ps. 73: 24 – 25; Dan. 12: 1 – 3). Saddukeusten kysymys Jeesukselle sisälsi olettamuksen, että Jeesus fariseusten tavoin uskoo ylösnousemukseen. Jeesuksen vastaus osoittaa, että ajatus ylösnousemuksesta kuitenkin löytyy Mooseksenkin kirjoista.

Saddukeukset käyttivät kysymyksessään hyväksi lankousavioliittoa. Tämän järjestelyn taustana oli säilyttää omaisuus miehen puolen suvussa. Puhumalla seitsemän veljeksien vaimosta saddukeukset yrittivät saada ylösnousemuksen näyttämään naurettavalta asialta.

Jeesus vastauksessaan osoittaa Jumalan voiman ja sitten viittaa palavan pensaan tapahtumaan. Saddukeusten virhe oli se, että he ajattelivat mahdollisen ylösnousemuksen jälkeisen elämän olevan samanlaista kuin on nykyinen maanpäällinen elämä. Elämä ylösnousemuksen jälkeen on todellista, mutta erilaista kuin täällä maan päällä. Maan päällä oleva ihminen voi langeta, mutta Jumalan valtakunnassa sitä ei enää tapahdu. Kirkko opettaa ruumiillisesta ylösnousemisesta. Se merkitsee sielun ja ruumiin palaamista yhteen, mutta ruumis ei ole tämä sama ruumis, jossa me elämme maan

päällä. Jumala puhui Moosekselle sanoen, että Hän on Abrahamin, Iisakin ja Jaakobin Jumala. Näin ollen nämä patriarkat elävät Jumalan valtakunnassa, sillä Jumala on elävien Jumala.